

B. Paszowski, J. Hennel

"Wzory i tablice do ćwiczeń z lamp elektronowych"
Politechnika Warszawska, 1950

1. Elektron

10. Dane ogólne

Masa spoczynkowa elektronu	$m_e = 9,1035 \cdot 10^{-28} \text{ g}$
Stosunek masy protonu do masy elektronu	$\frac{m_{H^+}}{m_e} = 1836,57$
Ładunek elektronu	$e = 4,8024 \cdot 10^{-10} \text{ j.el.st.}$ $= 1,60199 \cdot 10^{-19} \text{ C}$
Ładunek właściwy elektronu	$\frac{e}{m_e} = 5,2741 \cdot 10^{17} \text{ j.el.st./g}$ $= 1,75936 \cdot 10^8 \text{ C/g}$
Szybkość światła	$c = 2,99776 \cdot 10^{10} \text{ cm/sek}$
Stała Boltzmana	$k = 1,38032 \cdot 10^{-16} \text{ erg/st}$
Stała Plancka	$h = 6,6237 \cdot 10^{-27} \text{ erg sek}$
Stała promieniowania	$\sigma = 5,6716 \cdot 10^{-12} \text{ W/cm}^2 \text{ } ^\circ\text{K}^4$

11. Ruch elektronu w polu elektrycznym

Szybkość elektronu swobodnego w polu elektrycznym:

$$v = \sqrt{2 \cdot 10^7 \frac{e}{m_e} U} = 5,93 \cdot 10^7 \sqrt{U} \quad [\text{cm/sek}] \dots \dots \dots (1)$$

e - ładunek elektronu [C]

m_e - masa elektronu [g]

U - napięcie [V]

Energia elektronu w polu elektrycznym

$$W = eU \quad [\text{J}] \dots \dots \dots (2)$$

Jednostką energii elektronu jest elektronowolt

$$1 \text{ eV} = 1,602 \cdot 10^{-19} \text{ J}$$

12. Ruch elektronu w polu magnetycznym

Promień krzywizny toru elektronu w polu magnetycznym:

$$\rho = 10 \frac{m_e}{e} \frac{v}{H} = 3,37 \frac{\sqrt{U}}{H} \quad [\text{cm}] \dots \dots \dots (3)$$

- m_e - masa elektronu [g]
- e - ładunek elektronu [C]
- v - szybkość elektronu [cm/sek]
- H - natężenie pola magnetycznego [Oe]
- U - napięcie odpowiadające szybkości v [V]

Ruch elektronu w równomiernym polu magnetycznym skierowanym prostopadle do szybkości elektronu odbywa się po kole. Okres obiegu wynosi:

$$T = \pi 20 \frac{m_e}{e} \frac{L}{H} = 0,357 \cdot 10^{-6} \frac{1}{H} \quad [\text{sek}] \dots \dots \dots (4)$$

Natężenie krytyczne pola magnetycznego w magnetronie:

$$H_0 = \sqrt{8 \cdot 10^9 \frac{m_e}{e} \frac{\sqrt{U_a}}{r_a}} = 6,74 \frac{\sqrt{U_a}}{r_a} \quad [\text{Oe}] \dots \dots \dots (5)$$

- U_a - napięcie anody [V]
- r_a - promień anody [cm]

2. EMISJA ELEKTRONÓW

2.1. Emisja termoelektronowa.

Prąd emisyjny

$$J_e = F_k \cdot i_e \quad [\text{A}] \dots \dots \dots (6)$$

- F_k - powierzchnia katody [cm²]
- i_e - emisja elektronowa właściwa [A/cm²].

Wzór Richardsona-Dushmana:

$$i_e = a_1 \cdot T_k^2 \cdot e^{-\frac{b_0}{T_k}} \quad [\text{A/cm}^2] \dots \dots \dots (7)$$

- e - podstawa logarytmów naturalnych,
- T_k - temperatura katody [°K],
- a_1, b_0 - stałe charakterystyczne dla danego materiału.

Wzór teoretyczny na stałą a_1 :

$$a_1 = (1 - \eta_r) \cdot \frac{4\pi \cdot m_e \cdot e \cdot k^2}{h^3} \dots \dots \dots (8)$$

m_e - masa elektronu [g],

e - ładunek elektronu [C],

k - stała Boltzmann [erg/st.],

h - stała Plancka [erg sek],

η_r - tzw. współczynnik odbicia wskazujący na to, jaka część elektronów zdolnych do emisji w katodzie nie zostaje emitowana wskutek odbicia od powierzchni wewnątrz katody.

Dla szeregu metali $\eta_r = 0,5$, stąd wynika:

$$a_1 = 60,2 \text{ A/cm}^2 \text{ } ^\circ\text{K}^2$$

Wzór na stałą b_0 :

$$b_0 = \frac{A_0}{k} \cdot 10^7 = \frac{e \cdot \varphi_0}{k} \cdot 10^7 = 11.600 \varphi_0 \text{ [}^\circ\text{K]} \dots \dots \dots (9)$$

$A_0 = e \cdot \varphi_0$ - praca wyjścia elektronów z danego materiału [eV],

φ_0 - potencjał wyjścia [V].

Wpływ napięcia anody na prąd emisyjny omówiony jest w § 43.

Wzór Richardsona-Dushmana w postaci różniczkowej:

$$\frac{di_e}{i_e} = \left(2 + \frac{b_0}{T_k} \right) \cdot \frac{dT_k}{T_k} \dots \dots \dots (10)$$

Tablica I - Wartości stałych a_1 , b_0 i φ_0 dla katod jednorodnych.

Materiał	T_t 1/	a_1	b_0	φ_0
	$^{\circ}K$	$A/cm^2 \text{ } ^{\circ}K^2$	$^{\circ}K$	V
Wolfram /W/	3675	60	52 400	4,52
Tantal /Ta/	3150	60	47 200	4,07
Molibden /Mo/	2900	55-60	48 100	4,15
Niob /Cb/	2800	57	45 900	3,96
Tor /Th/	1980	60-70	38 900	3,35
Nikiel /Ni/	1725	26,8	58 000	5,01
Bar /Ba/	1120	60	24 500	2,11
Wapń /Ca/	1080	60	26 000	2,24
Cez /Cs/	300	162	21 000	1,81
Tlenek wolframu /WO ₃ /	-	$5 \cdot 10^{11}$	107 000	9,22

1/ T_t - temperatura topliwości.

Tablica II - Wartości stałych a_1 , b_0 i φ_0 dla katod aktywowanych.

Rodzaj katody	a_1	b_0	φ_0
	$A/cm^2 \text{ } ^{\circ}K^2$	$^{\circ}K$	V
Tor na wolfrامية ($\theta=100\%$) ^{2/}	3,0	30 500	2,63
Tor na wolfrامية ($\theta=83\%$)	2,8	34 100	2,94
Tor na węgliku wolframu	$1,15 \cdot 10^{-2}$	17 400	1,50
Tor na molibdenie	1,5	29 600	2,55
Bar na wolfrامية	1,5	18 100	1,56
Cez na wolfrامية	0,1	8 700	0,75
Tlenki baru na wolfrامية	$2 \cdot 10^{-4} - 2 \cdot 10^{-2}$	11 500	0,99
Tlenki baru i strontu na niklu	$2,6 \cdot 10^{-3}$	9 400	0,81
Tlenki toru na wolfrامية	2,63	31 000	2,67

2/ θ - współczynnik pokrycia.

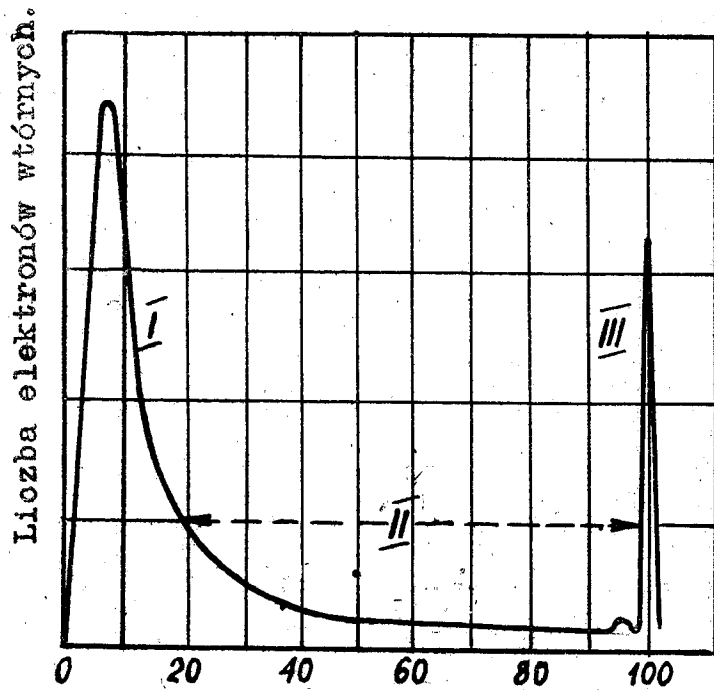
22. Emisja wtórna.

Współczynnik emisji wtórnej:

$$\eta_w = \frac{i_2}{i_1} \quad (11)$$

i_1 - gęstość prądu pierwotnego,

i_2 - gęstość prądu wtórnego.

Rys. 1. Energia elektronów wtórnych w % energii elektronów pierwotnych.

Zakres I - obejmuje ok. 90% elektronów wtórnych; są to elektrony wytracone z atomów przez elektrony pierwotne blisko powierzchni materiału. Energia ich jest ≤ 20 eV.

Zakres II - obejmuje ok. 7% elektronów wtórnych; są to elektrony wytracone z atomów oraz elektrony pierwotne, odbite od atomów w głębi materiału. Energia ich zawiera się w granicach między 20 eV a 98% energii elektronów pierwotnych.

Zakres III - obejmuje ok. 3% elektronów wtórnych; są to elektrony pierwotne, odbite od atomów wskutek zderzeń sprężystych /prawie bez zmiany energii/ blisko powierzchni materiału.

Tablica III - Współczynników emisji wtórnej.

Materiał	η_w przy $U=150V$	η_{wmax}	U_{opt} ¹⁾	γ_0
			V	V
Srebro /Ag/	0,95	1,47	800	4,61
Złoto /Au/	0,96	1,46	800	4,90
Bar /Ba/	0,63	0,83	400	2,70
Cez /Cs/	0,55	0,72	400	1,91
Miedź /Cu/	0,85	1,27	600	4,26
Molibden /Mo/	1,0	1,25	400	4,15
Nikiel /Ni/	0,94-0,98	1,22-1,34	500	5,01
Platyna /Pt/	1,0	1,78	750	5,29
Tantal /Ta/	0,76	1,29	600	4,12
Wolfram /W/	0,75	1,33	650	4,52
Cyrkon /Zr/	0,96	1,09	350	4,1
Chlorek cezu /CsCl/		6,5		
Katoda tlenkowa /Ba, Sr/O		5-12	1400	
Stop Ag/Mg /2-6% Mg/		6	750	
Grafit /C/	0,9	1,0	300	
Szkło sodowe		2,1	300	
Szkło boro-krzemowe		2,3	340	
Kwarc /SiO ₂ /		2,9	440	
Mika		2,4	380	

1/ U_{opt} - wartość napięcia przy której $\eta_w = \eta_{wmax}$

Tablica IV - Współczynniki emisji wtórnej katod aktywowanych.

Rodzaj katody	η_{wmax}	U_{opt} [V]
BaO na Ba	6,5	500
Cs ₂ O na Ag	7,2	350
Cs ₂ O/Cs na Ag	8,0	700
Ag ₂ O na Cs	9,0	800
BeO na Ni	12,0	750
CsCl na Cs	13,7	1700
Cs na Ag/Mg	14,0	900
NaCl na Cs	22,7	1400

23. Emisja fotoelektronowa.

Prąd emisyjny fotokatody:

$$J_e = c \cdot \Phi \quad [\mu A] \quad \dots \dots \dots (12)$$

Φ - strumień świetlny [lm],

c - stała /czułość fotokatody/ [$\mu A/lm$].

Czułość fotokatod zależy od procesów technologicznych i waha się dla typowych katod w granicach podanych w tab. V.

Tablica V - Czułość fotokatod aktywowanych.

Rodzaj katody	c [$\mu A/lm$]
Ag - O - Cs	10 - 60
Sb - Cs	30 - 100
Bi - O - Ag - Cs	10 - 60
Ag - O - Sb	~ 30
Bi - O - Sb	10 - 25

Bilans energetyczny fotokatody /równanie Einsteina/:

$$h \cdot \nu \cdot 10^{-7} = e \cdot \varphi_0 + \frac{1}{2} m_e \cdot v_0^2 \cdot 10^{-7} \quad [J] \quad \dots \dots \dots (13)$$

h - stała Plancka [erg sek]

$\nu = c/\lambda$ - częstotliwość fali świetlnej [sek⁻¹],

c - szybkość światła [cm/sek],

λ - długość fali świetlnej [cm],

e - ładunek elektronu [e],

φ_0 - potencjał wyjścia [V],

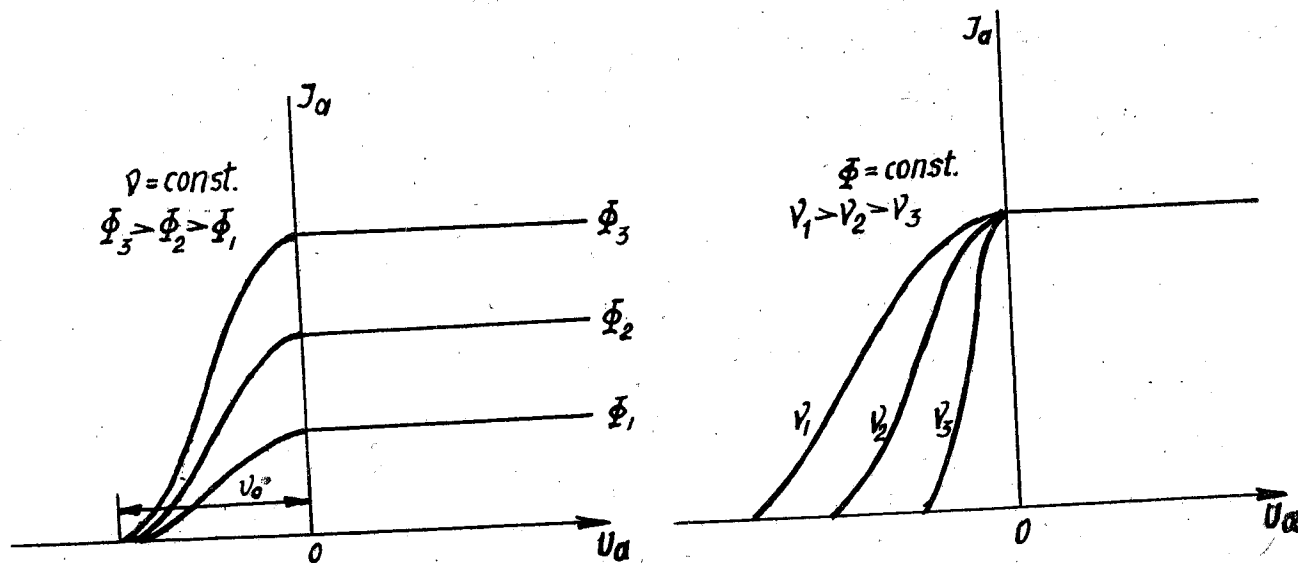
m_e - masa elektronu [g],

v_0 - szybkość początkowa elektronu [cm/sek].

Prawa emisji fotoelektronowej:

1. Prąd emisyjny fotokatody jest proporcjonalny do strumienia świetlnego /rys. 2./.

2. Szybkość początkowa elektronów emitowanych przez fotokatodę nie zależy od strumienia świetlnego, lecz od częstotliwości /długości fali świetlnej/. Szybkość ta wzrasta przy zwiększaniu częstotliwości /zmniejszaniu długości/ fali świetlnej /rys. 3./.

Rys. 2.

Rys. 3.

Z warunku $\nu_0 = 0$ w równaniu /13/ wynika wzór na graniczną częstotliwość fali świetlnej:

$$\nu_0 = \frac{e \cdot \varphi_0}{h} \quad [\text{sek}^{-1}] \dots \dots \dots (14)$$

lub graniczną długość fali:

$$\lambda_0 = 10^8 \frac{h \cdot c}{e \cdot \varphi_0} = \frac{12400}{\varphi_0} \quad [\text{\AA}] \dots \dots \dots (15)$$

Emisja fotoelektronowa nie zachodzi dla fal o częstotliwościach $\nu < \nu_0$ lub długościach $\lambda > \lambda_0$.

Tablica VI - Graniczna długość fali fotokatod.

Materiał	φ_0	λ_0
	V	Å
Wapń /Ca/	2,40	5200
Lit /Li/	2,36	5250
Stront /Sr/	2,00	6200
Sód /Na/	1,82	6810
Bar /Ba/	1,70	7300
Potas /K/	1,55	8000
Rubid /Rb/	1,45	8550
Cez /Cs/	1,36	9110
Sb - Cs	1,2 - 1,3	9550-10300
Ag - O - Cs	0,75 - 0,8	15500-16500

3. KATODA.

31. Parametry katody.

Bilans energetyczny katody:

$$P_z = P_r + P_w + P_\varphi + P_k \quad \dots \dots \dots (16)$$

- P_z - moc żarzenia katody,
- P_r - moc odpromieniowana przez katodę,
- P_w - moc odprowadzona przez wsporniki katody,
- P_φ - moc wynikająca z pracy wyjścia elektronów,
- P_k - moc wynikająca z początkowej energii kinetycznej elektronów.

Moc P_w, P_φ , i P_k można zwykle pominąć wobec P_r . Wzór /16/ upraszcza się wówczas następująco :

$$P_z \approx P_r = F_k \cdot p_r \quad [W] \quad \dots \dots \dots (17)$$

- F_k - powierzchnia katody [cm^2]
- p_r - promieniowanie właściwe [W/cm^2].

- ϵ_0 - współczynnik promieniowania
- σ - stała promieniowania $[W/cm^2 \cdot K^4]$,
- T_k - temperatura katody $[^\circ K]$,
- T_0 - temperatura otoczenia $[^\circ K]$.

Wydajność katody :

$$W_k = \frac{i_e}{\rho_z} = \frac{J_e}{\rho_z} \quad [mA/W] \quad \dots \dots \dots (19)$$

- i_e - emisja właściwa $[mA/cm^2]$,
- $\rho_z = \frac{P_z}{F_k}$ - moc zarzenia właściwa $[W/cm^2]$.

Niezmiennik napięciowy katody jednorodnej :

$$N_u = U_z \cdot \frac{\sqrt{d_k}}{l_k} \quad [V/cm^{1/2}] \quad \dots \dots \dots (20)$$

- U_z - napięcie zarzenia $[V]$,
- d_k - średnica katody $[cm]$,
- l_k - długość katody $[cm]$.

Niezmiennik prądowy katody jednorodnej :

$$N_i = \frac{J_z}{\sqrt{d_k^3}} \quad [A/cm^{3/2}] \quad \dots \dots \dots (21)$$

- J_z - prąd zarzenia $[A]$.

Trwałość katod jednorodnych zależy głównie od szybkości parowania katody oraz zmian strukturalnych zachodzących w materiale katody podczas pracy lampy.

Trwałość katod złożonych zależy ponadto od wielu innych czynników /np. zatrucia chemiczne warstwy czynnej, bombardowanie jonowe itp/. Dla katod jednorodnych trwałość można określić w przybliżeniu jako czas, w którym średnica katody zmniejszy się wskutek parowania o 10%.

Wynika stąd następujący wzór na trwałość katody :

$$\tau_k = \frac{\delta \cdot d_k}{7,2 \cdot 10^4 \cdot m_k} \quad [godz.] \quad \dots \dots \dots (22)$$

- δ - gęstość materiału katody $[g/cm^3]$,
- m_k - parowalność katody $[g/cm^2 \cdot sek]$.

dla wolframu $\delta = 19,2 \text{ g/cm}^3$, a zatem:

$$\tau_k = 2,64 \cdot 10^{-4} \frac{dk}{m_k} \quad [\text{godz}] \quad \dots \dots \dots (23)$$

32. Katoda wolframowa.

321. Dane charakterystyczne katody wolframowej./zob. tabl.VII/.

- ρ_T - opór właściwy w temp. $T \text{ } ^\circ\text{K}$ [$\mu\Omega \text{ cm}$],
- ρ_{293} - " " w temp. $20^\circ\text{C} = 293^\circ\text{K}$,
- Δl - wydłużenie [cm].

322. Wzory empiryczne dla katody wolframowej.^{x/} W zakresie temperatur $2300 - 2700^\circ\text{K}$ słuszne są z błędem $< 1\%$ wzory empiryczne :

$$N_u = 0,168 \left(\frac{T_k}{1000} \right) - 0,275 \quad [\text{V/cm}^{1/2}] \quad \dots \dots \dots (24)$$

$$N_i = T_k - 975 \quad [\text{A/cm}^{3/2}] \quad \dots \dots \dots (25)$$

a z większym nieco błędem następujące wzory:

$$i_e = 50 \cdot 2,4^\alpha \quad [\text{mA/cm}^2] \quad \dots \dots \dots (26)$$

$$p_z = 0,126 (T_k - 1950) = 47,5 \cdot 1,2^\alpha \quad [\text{W/cm}^2] \quad \dots \dots \dots (27)$$

$$W_k = 2,05^\alpha \quad [\text{mA/W}] \quad \dots \dots \dots (28)$$

$$\frac{\tau_k}{dk} = 2,5 \cdot 10^6 \cdot 4,2^{-\alpha} \quad [\text{godz/cm}] \quad \dots \dots \dots (29)$$

przy czym

$$\alpha = \frac{T_k - 2300}{100}$$

Z powyższych wzorów wynikają zależności :

$$T_k = 2300 + 320 \cdot \lg W_k \quad [^\circ\text{K}] \quad \dots \dots \dots (30)$$

$$\frac{\tau_k}{dk} = \frac{2,5 \cdot 10^6}{W_k^2} \quad [\text{godz/cm}] \quad \dots \dots \dots (31)$$

^{x/}Wg. J. Groszkowskiego - Kwart. Telekom. 1946, nr 2/4, s.39.

Dane charakterystyczne wolframu (wg H.A. Jonesa i J. Langmuira);

Tabl. VII.

T_k	i_{ec}	w_k	P_r	N_u	N_i	ρ_T	$\frac{\rho_T}{\rho_{293}}$	m_k	$\frac{\tau_k}{d_k}$	$\frac{\Delta l}{l} \cdot 10^3$
OK	mA/cm^2	mA/W	W/cm^2	$\text{V/cm}^{\frac{1}{2}}$	A/cm^2	$\mu\Omega\text{cm}$		$\text{g/cm}^2\text{sek}$	godz/cm	
293				0		5,48	1			3,2
1000	$1,07 \cdot 10^{-12}$	$1,77 \cdot 10^{-12}$	0,603	0,0078	244,1	24,9	4,54	$0,87 \cdot 10^{-38}$		3,6
1100	$1,52 \cdot 10^{-10}$	$1,48 \cdot 10^{-10}$	1,03	0,0107	301,0	28,0	5,08	$2,17 \cdot 10^{-30}$		4,1
1200	$9,75 \cdot 10^{-9}$	$5,88 \cdot 10^{-9}$	1,66	0,0143	363,4	31,0	5,65	$0,32 \cdot 10^{-26}$		4,6
1300	$3,22 \cdot 10^{-7}$	$1,24 \cdot 10^{-7}$	2,57	0,018	430,9	33,7	6,22	$1,34 \cdot 10^{-24}$		5,2
1400	$6,62 \cdot 10^{-6}$	$1,73 \cdot 10^{-6}$	3,82	0,0238	503,5	37,2	6,78	$2,51 \cdot 10^{-22}$		5,7
1500	$9,15 \cdot 10^{-5}$	$1,65 \cdot 10^{-5}$	5,52	0,0298	580,6	40,3	7,36	$2,36 \cdot 10^{-20}$		6,3
1600	0,00022	0,00022	7,73	0,0367	662	43,5	7,9	$1,25 \cdot 10^{-18}$	$2,14 \cdot 10^{14}$	6,9
1700	0,007	0,0007	10,6	0,0445	747	46,7	8,5	$0,42 \cdot 10^{-16}$	$6,38 \cdot 10^{12}$	7,5
1800	0,045	0,0032	14,2	0,0533	836	50,5	9,1	$0,95 \cdot 10^{-15}$	$2,82 \cdot 10^{11}$	8,1
1900	0,23	0,012	18,6	0,0630	927	53,3	9,7	$1,47 \cdot 10^{-14}$	$2,82 \cdot 10^{10}$	8,8
2000	1,00	0,042	24,0	0,0738	1020	56,7	10,3	$1,75 \cdot 10^{-13}$	$1,53 \cdot 10^9$	9,4
2100	3,92	0,128	30,5	0,0856	1120	60,1	10,9	$1,58 \cdot 10^{-12}$	$1,70 \cdot 10^8$	10,1
2200	13,3	0,348	38,2	0,0984	1215	63,5	11,6	$1,25 \cdot 10^{-11}$	$2,14 \cdot 10^7$	10,8
2300	40,7	0,875	47,2	0,1124	1320	66,9	12,2	$0,78 \cdot 10^{-10}$	$3,44 \cdot 10^6$	11,6
2400	116,0	2,01	57,7	0,1275	1420	70,4	12,8	$0,44 \cdot 10^{-9}$	$6,10 \cdot 10^5$	12,4
2500*	298	4,26	69,7	0,1436	1525	74,0	13,5	$2,02 \cdot 10^{-9}$	$1,38 \cdot 10^5$	13,2
2600	717	8,55	83,7	0,1611	1630	77,5	14,1	$0,88 \cdot 10^{-8}$	$3,05 \cdot 10^4$	14,0
2700	1630	16,4	99,6	0,1797	1740	81,0	14,8	$3,20 \cdot 10^{-8}$	$0,84 \cdot 10^4$	14,9
2800	3540	30,1	118,0	0,1995	1850	84,7	15,4	$1,14 \cdot 10^{-7}$	$2,35 \cdot 10^3$	16,0
2900	7320	58,1	138,0	0,2206	1960	88,3	16,1	$3,44 \cdot 10^{-7}$	$0,78 \cdot 10^3$	17,0
3000	14150	88,2	160,0	0,2430	2070	92,1	16,8	$9,68 \cdot 10^{-7}$	$2,77 \cdot 10^2$	

323. Poprawki uwzględniające ostygnięcie końców katody.

$$l_{sk} = l_k - \Delta l \dots \dots \dots (32)$$

l_{sk} - skuteczna długość katody, tj. długość katody idealnej, która w temperaturze pracy katody rzeczywistej daje taką samą emisję elektronów jak katoda rzeczywista.

$$\Delta l = k \cdot \sqrt{d_k} \dots \dots \dots (33)$$

k - współczynnik zależny od temperatury pracy katody.

Tablica VIII - Wartości współczynnika k dla różnych temperatur T_k .

T /°K/	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700	2800
k	17,8	16,6	15,4	14,5	13,6	12,9	12,2	11,6

$$U_z = U_z' - \Delta U \dots \dots \dots (34)$$

U_z - napięcie żarzenia katody rzeczywistej /napięcie robocze/,
 U_z' - napięcie żarzenia katody idealnej /napięcie obliczeniowe/.

Wg I. Langmuira

$$\Delta U = 2,6 \cdot 10^{-4} (T_k - 1,3T_0) [V] \dots \dots \dots (35)$$

T_0 - temperatura zamocowań katody [°K].

Przyjmując $T_k = 2550^\circ K$ oraz $T_0 = 400^\circ K$, otrzymujemy :

$$\Delta U = 0,5V$$

Dla katody w kształcie litery V należy poprawkę ΔU pomnożyć przez 1,25, a dla katody w kształcie litery W - przez 1,75.

33. Katoda torowa.

Katody torowe wykonywane są bądź w postaci wolframu torowanego /ok.2,5% Th/ i nazywane są wówczas torowanymi bądź jako katody tlenkowe, tj. zawierające na rdzeniu metalowym /zwykle Ta lub Mo/ tlenki toru nałożone nań najczęściej drogą kateforezy.

Tabl. VII.

Dane charakterystyczne wolframu (wg H.A. Jonesa i L. Langmuira)

Dane katody torowanej.

Pz W/cm ²	Tk K	θ m / cm ²	ie mA/cm ²	Wk mA/W	Tk godz.	Redukcja	Dyfuzja	Parowanie	Aktywacja	Zakres pracy
3,82	1400	0,9998	3,12	0,8		nie	nie	nie	nie	
7,75	1600	0,9995	81	10,5		nie	nie	nie	nie	
14,2	1800	0,96	772	54	720000	nie	nie	nie	nie	
18,6	1900	0,92	1590	85	94000	nie	nie	nie	nie	
24,0	2000	0,87	2890	120	15100	nie	nie	nie	nie	
30,5	2100	0,78	3430	110	2900	nie	nie	nie	nie	
38,2	2200	0,55	1240	32	650	nie	nie	nie	nie	
47,2	2300	0,14	114	2,5	165	nie	nie	nie	nie	
57,7	2400	0,06	168		50	nie	nie	nie	nie	
69,7	2500	0,035	357		15	nie	nie	nie	nie	
83,7	2600	0,021	774		5	nie	nie	nie	nie	
118	2800	0,009	3480		0,75	nie	nie	nie	nie	
160	3000	0,004	13500		0,15	nie	nie	nie	nie	

Tablica X - Dane katody tlenkowej torowej na rdzeniu tantalowym.

/grubość warstwy ThO_2 - 20μ /

T_k	i_e	ρ_z	W_k	τ_k
$^{\circ}\text{K}$	A/cm^2	W/cm^2	mA/W	godz
1900	2,1	30	70	11000
1930	2,5	31	80	5700
1960	3,0	34	90	3200
1988	3,7	37	100	2000
2017	4,3	39	110	1100
2046	5,6	43	130	650
2075	7,1	47	150	400
2104	8,5	50	170	250

34. Katody z metali ziem alkalicznych.

Katody te wykonywane były dawniej w postaci rdzenia metalowego /zwykle wolframowego/ pokrytego barem /stosowany był również cez/ drogą naporowania; obecnie są wykonywane wyłącznie jako katody tlenkowe tj. zawierające na rdzeniu metalowym /zwykle Pt, Ni lub stopy Ni/ tlenki metali ziem alkalicznych /Ba, Sr, Ca/ nałożone drogą natryskiwania, kataforezy lub tp.

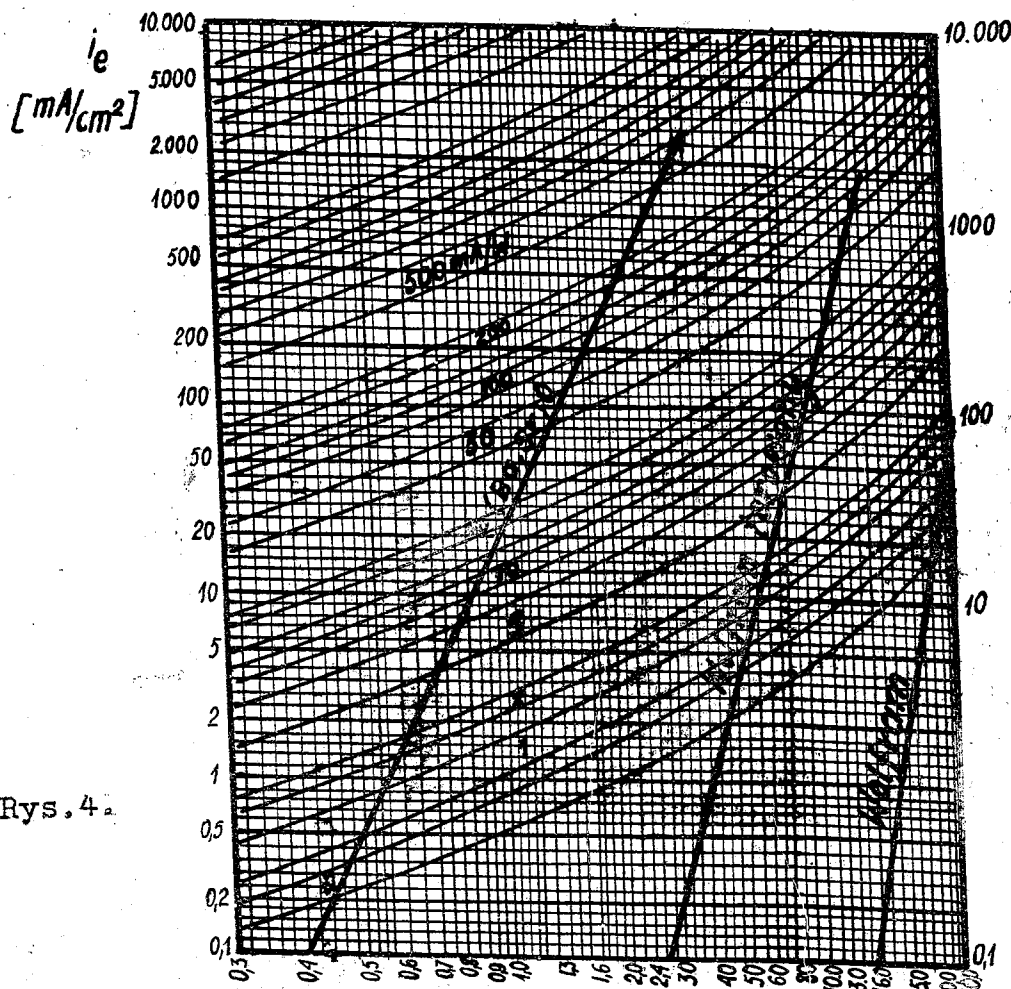
Tablica XI - Dane katody tlenkowej na rdzeniu z metalu konel /stop Fe, Ni i Co/.

T_k	i_e	ρ_z	W_k
$^{\circ}\text{K}$	mA/cm^2	W/cm^2	mA/W
600	0,1	0,3	0,3
700	0,9	0,6	1,5
800	12	1,0	12
900	70	1,5	47
1000	430	2,2	175
1100	1800	3,5	515
1200	4000	4,9	818

35. Porównanie własności katod.

Tablica XII - Dane porównawcze katod

Rodzaj katody	T_k K	i_e A/cm ²	ρ_i W/cm ²	W_k mA/W	k godz
Wolframowa	2500-2600	0,3-0,7	70-84	4-8	1000-4000
Torowana	1800-1900	0,3-0,8	11-18	30-50	1000-2000
Torowana nawęglana	1950-2000	0,7-1,5	14-22	50-70	1000-2000
Tlenkowa torowa	1800-1900	1 - 2	25-30	50-70	1000-2000
Barowa	750-900	0,3-0,9	4-6	70-120	1400-1500
/Ba, Sr, Ca/O praca ciągła	950-1150	0,15-0,5	2,8-5	60-100	1500-2000
/Ba, Sr, Ca/O praca impulsowa	950-1150	3 - 30	2,8-5	10 ³ -10 ⁴	-----

Rys. 4.

4. LAMPA DWUELEKTRODOWA /DIODA/

4.1. Zakres początkowej szybkości elektronów

Dla diody płaskiej z ekwipotencjalną katodą w zakresie ujemnych napięć i przy małych gęstościach prądu /bez wpływu ładunku przestrzennego/ :

$$J_a = J_e \cdot e^{\delta U'_a} \quad [mA] \dots \dots \dots (36)$$

e - podstawa logarytmów naturalnych

J_e - prąd emisyjny [mA]

$$U'_a = U_a + U_{kt} = U_a + \varphi_k - \varphi_a \dots \dots \dots (37)$$

U_a - napięcie anody [V]

$U_{kt} = \varphi_k - \varphi_a$ - napięcie kontaktowe równe różnicy potencjałów wyjścia katody i anody

$$\delta = 10^7 \frac{e}{kT_k} = \frac{11600}{T_k} \dots \dots \dots (38)$$

e - ładunek elektronu [C]

k - stała Boltzmana [erg/st]

T_k - temperatura katoda [°K]

Dla katody wolframowej

$$T_k = 2550^\circ K, \quad \delta = 4,5,$$

Dla katody torowanej

$$T_k = 1950^\circ K, \quad \delta = 6,$$

Dla katod tlenkowych

$$T_k = 950-1150^\circ K, \quad \delta = 10-12.$$

Wzór /36/ może być przedstawiony następująco:

$$J_a = a_1 \cdot T_k^2 \cdot e^{\frac{11600}{T_k} (U_a - \varphi_a)} \dots \dots \dots (39)$$

a_1 - stała ze wzoru Richardsona - Dushmana.

Wynika stąd, że w tym zakresie prąd anody nie zależy od φ_k .

W układzie cylindrycznym elektrod przy tych samych założeniach co poprzednio:

$$J_a = H_0 \cdot J_e \cdot e^{\delta U'_a} \dots \dots \dots (40)$$

H_0 - współczynnik zależny od δU_a